

komme i den tilbørlige Gang, men for en uoverseelig Række af Aar vil Banen ikke give fuld Forrentning, saalænge dette er Tilfældet, troer jeg, at Fordelsene ere for dyrt kjøbte. Det er paa anden Maade det Samme, som vilde fremkomme, hvis man aabnede en Udvei til at frembringe for Landet 1 eller 2 Millioner aarlig, men at man tillige gjorde Forbring paa, at der skulde gives det dobbelte Beløb, for at denne Bedrift kunde udføres. Vel er det muligt, at der kunde være en eller anden Side, fra hvilken der vilde fremkomme Fordelse, som ikke paa den Maade lade sig directe estervise i Banens Udbytte, men jeg formener, at det er en meget svag og usikker Udbygning, der ad denne Vej aabnes til, at det Bederlag skulde blive ydet, som man uafviselig efter min Opfattelse maa være berettiget til at fordrø, og at jo større Summen er, desto mere maa det være nødvendigt at tage under omhyggelig Overveielse, hvorvidt der herfor aabner sig nogen afgjørende Sandsynlighed. Af de forskjellige Indvendinger — der iøvrigt kun meget sparsomt ere fremfattede — der ere bleyne forsøgte mod en saadan Opfattelse af Forholdene, er der en, som jeg skal tillade mig noget nærmere at gaae ind paa, fordi jeg troer, ikke at feile meget ved at antage, at den Indvending for Mængde har en ikke ringe Betydning, og fordi jeg selv maa tilstaae, at der ved første Diekast ligger noget overordentlig Blændende i den. Man siger: Staten har i andre Retninger, hvor Ingen vilde falde paa at benegte det Hensigtsmæssige, gjort Offere paa flere Millioner, som aldeles intet Udbytte give. Staten har anlagt kostbare Veie over hele Landet, som den vedligeholder med store Anstregelser, og ikke en Skilling fordres som directe Udbytte af de betydelige Capitaler, der paa den Maade ere nedgravede. Hvorfor skulde det ikke ogsaa paa den Maade være fuldkommen i sin Orden og rigtigt, være tilraadeligt og gavnligt, ved Jernbaneanlæg at slaage ind paa den samme Vej? Ved første Diekast skulde det synes, at man her havde fundet en stærk og afgjørende Indvending mod den Grundtanke, som jeg har stræbt at fastholde; men jeg troer, som jeg sagde, at det kun er en blændende Indvending, og ved nærmere Betragtning vil vise sig at være

dog i grunden en Misforstaaelse. Det ligger nu i Forholdets Natur, saaledes som dette Anliggende nu engang er opfattet hos os og mange andre Steder, at man aldeles har opgivet at træve af dem, som benytte sig af Veiene, en directe Betaling, men jeg beder Dem at forestille Dem, at man var istand til at standse enhver, være sig Befordring af Personer eller Gods, standse enhver saadan Benyttelse af Veiene i det Dieblis, man vilde gjøre Brug af dem, og at man da kunde tingde med Vedkommende og undersøge, hvad han vilde give for Benyttelsen af Veien, og at man saa kom til Afgjørelse af, hvad han skulde erlægge for dette Gode, idet man kan tænke sig, at naar man gif for høit, svarede Vedkommende: Nei, dette er for meget; det er fortræffeligt for mig at kunne benytte Veien, men naar det er saa dyrt, maa jeg hjælpe mig foruden. Hvis vi saa opsummerede Alt, hvad de forskjellige Personer selv erklærede for at være det, som de vilde give derfor — der kan naturligvis ikke være Tale om at antilte dette Forsøg, det er kun et Tankesperiment — formener jeg, at der neppe vil være Tvivl hos Noget om, at det, der da fremkom, vilde være en rigelig Rente af de Capitaler, der vare anvendte paa Veianlæg. Saaledes gaaer man nu ikke frem her. Man træfter sig til at antage, at Veianlæg ere Goder, der i den Grad komme alle Statsborgere til gode, og bringe hele Landet saadanne Fordele, at man ikke behøver at drage Udbyttet ind i Statskassen; man kan lade Enhver beholde det selv, da det kun vilde være en Omvei at drage det ind for igjen at udbetale det. Men derved er paa ingen Maade erkjendt, at ikke en rigtig Forrentning af de Capitaler, der ere anvendte paa at erholde disse Goder, i fuld Maade er tilstede, og hvis man skulde troe, at for en enkelt Deel af Veinettet vil en saadan Forrentning ikke vise sig at være tilstede hverken i de første Aar eller efter en længere Række af Aar, er Forholdet det samme som ved Jernbaneanlæg; det maa have været en slet Anvendelse af Statens Kræfter at staafe Veie paa den Maade. Jeg troer derfor, at der aldeles ikke, naar man nærmere betragter og alvorlig overveier det Giendommelige ved disse Forhold, er nogen alvorlig Modstrid at